ДЕТСКА ГРАДИНА 170 „ПЧЕЛИЦА“

Гр. София, р-н Надежда, ул. Любородие 4
Тел.: 02/9382922; 02/9676822
*e-mail: **2214931@edu.mon.bg.** http://**www.dgpchelica.com***

УТВЪРЖДАВАМ: ……
ДИРЕКТОР: Венета Ковачка

ПОЛИТИКА ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

в ДГ №170 „ПЧЕЛИЦА”

Настоящият план е приет на заседание на Педагогическия съвет - Протокол № 1 от 14.09.2026г. и е утвърден със Заповед №20/15.09.2026г.

София

2026г.

I.Целта на вътрешната политика за закрила е да гарантира сигурността на децата, които имат контакт с организацията при реализиране на нейни проекти, програми, предоставяне на услуги, реализиране на различни дейности. По същество тази политика е набор от стандарти, които определят основните ни принципи, организация, етични норми и правила на поведение, комуникация и партньорство, които гарантират, че ние полагаме всички усилия да не допуснем в работата си условия за каквато и да е форма на насилие, експлоатация или неглижиране на дете. Чрез нашата вътрешна политика за закрила ние изразяваме своето убеждение, че е необходимо да се предприемат мерки за закрила на детето от хора, които биха потърсили възможности за спечелване на неговото доверието и предотвратяването на достъп до самото дете.

1. Поставяне на най-добрия интерес на детето в центъра на вниманието на специалистите и на предприетите за неговата закрила действия.

2. Приемане на правото на всяко дете на закрила от насилие, злоупотреба или негилижиране. Разбиране на превенцията на малтретиране като осигуряване на добро третиране/отношение при предоставяне на социални услуги за деца и семейства в риск, в работата ни с деца, училища, общности.

3. Всеки служител на ДГ № 170 „Пчелица“ има отговорност да подкрепя закрилата на децата и се задължава да се грижи и опазва тяхното здраве, както и да подсигурява безопасни условия за пребиваването им в ДГ.

II. Дефиниции и термини.

1. Дефиниции и термини

Вътрешноорганизационната закрила на детето е система от отговорности, която ДГ № 170 „Пчелица“ създава за да гарантира, нейните служители със своите дейности, услуги, проекти и програми не вредят на децата, не ги излагат на риск от злоупотреби и че всички опасения по отношение на безопасността на децата са сигнализирани и докладвани на съответните служби.

2. Дефиниции на вреда и злоупотреба.

Дете е всяко лице до навършване на 18 годишна възраст.

- Физическа злоупотреба: Фактическа или потенциална физическа злоупотреба, причинена от друго лице-дете или възрастен. Може да включва удряне, разтърсване, хвърляне, отравяне, горене или изгаряне, удавяне, душене, или всякакво друго физическо нараняване на дете, включително и подправяне на симптомите или преднамерено влошаване на здравето на детето.

- Сексуална злоупотреба: Включва насилването или примамването на дете към сексуални действия, независимо дали детето е запознато или не с това, което се случва. Тези действия могат да включат физически контакт, включително проникващи или непроникващи действия. Също може да

включват намесата на децата в гледането или произвеждането на порнографски материали, или насърчаването им към неподходящо поведение.

- Сексуална експлоатация на деца: Форма на сексуална злоупотреба, която включва деца, въвлечени в сексуални активности срещу пари, подаръци, храна, подслон, привързаност, статукво или нещо друго, от което децата или техните семейства имат нужда. Тази форма на злоупотреба може да бъде свързана с манипулиране на деца, сприятеляване с тях, спечелване на тяхното доверие и осигуряване на достъп до алкохол и наркотични вещества. Този тип злоупотребяващи взаимоотношения между жертва и извършител се основават на дисбаланса на власт, като възможностите на жертвата са силно ограничени. Тази форма на злоупотреба може да бъде грешно разбрана от деца и възрастни като взаимоотношения, базирани на взаимно съгласие. Сексуалната експлоатация на деца се проявява по различни начини. Тя може да включва по-възрастен извършител, упражняващ финансов, емоционален или физически контрол над малолетно или непълнолетно лице. Може да включва и връстници, които манипулират или подтикват жертвата към сексуална активност, понякога в рамките на една банда или махала. Тази форма може да се проявява и чрез организирана мрежа от извършители, които получават финансови облаги от трафик на деца в различни локации, за да участват в сексуални активности с голям брой хора.

- Неглижиране: В зависимост от контекста, ресурсите и обстоятелствата, неглижирането и пренебрежителното отношение може да се определи като постоянен неуспех в посрещането на основните физически / психологически нужди на детето, които могат да прераснат в сериозно увреждане в детското здраве или развитие, като например ненабавянето на достатъчно храна, подслон и дрехи или небрежно отношение и безотговорност към основните емоционални нужди на детето. Неглижирането може да се състои в незаинтересованост на майката по време на бременност, употреба на алкохол и наркотични вещества, както и недостатъчна грижа за дете с увреждания.

- Пасивно неглижиране: Това е отношение от страна на професионалистите да не очакват постижения, развитие и реализация от определени деца, да бездействат по отношение на удовлетворяване на техните специфични потребности.

- Емоционална злоупотреба: Постоянно емоционално малтретиране, което се отразява на емоционалното развитие на детето. Действията, свързани с емоционалната злоупотреба могат да включват забрана за свободно движение, унижаване, снизходителност, тормоз (включително кибертормоз), заплашване, сплашване, дискриминиране, присмиване и други форми на отношение, основано на отхвърляне или враждебност. Емоционално насилие и злоупотреба също е манипулирането, отчуждаването на детето от родител/родители, както от страна на родител, така и от страна на структури на алтернативна грижа, на подкрепящи структури и услуги.

- Вреда: Някои интервенции, които имат най-общо помагащи цели, могат да навредят при конкретно дете, ако не са обмислени, съобразени с индивидуалните особености и контекста на случая, ако не е направена оценка на риска при тяхното прилагане. Понякога неправенето на нищо е по-добро, отколкото намеса, с риск да доведе до вредни за човека последици. “Не вредя” се отнася за отговорността на организацията да ‘не наврежда’, или да намали вредата, която може да нанася непредумишлено в резултат от неподходящо описани или изпълнени дейности на проекти, програми, услуги.

- Вторична виктимизация: причиняване на допълнителни страдания на детето от начина, по който институциите, отговорни за сигнализиране, разследване и правораздаване в името на правосъдието травмират детето с неадекватно отношение, неадаптирани правни процедури, отсъствие на холистичен подход.

-Добро третиране: е неологизъм, който обозначава отношение и намеси обратни на малтретиране, и които надхвърлят отсъствието на малтретиране. Описва по същество система от стандарти за качество при грижа и възпитание на деца от техните родители, близки, заместници; грижа, възпитание, социална подкрепа и придружаване на деца и възрастни в универсалните, социалните и възстановяващите услуги, дейности и практики. Предполага уважение, зачитане, интервенции насочени, към удовлетворяване на индивидуалните потребности на човека, при съблюдаване на ясни професионални рамки, граници, закон.

III. Обхват.

Тази политика се отнася за всички служители ДГ, стажанти, обучители, гости и посетители на детското заведение. Детската градина поставя закрилата на детето от злоупотреба и закрилата на правата на децата като своя водеща отговорност и за бъдат гарантирани ще предприемем следните стъпки:

- Оценка на риска и намаляване на риска - разработване на правила, процедури и практики за превенция на риска от злоупотреба с деца. Всички тези практики ще бъдат прегледани през критериите и принципите на тази политика за закрила и оценени от гледна точка на риска и ще бъдат предприети мерки за неговото намаляване.

- ДГ ще прилага още по-последователно тази система от критерии и принципи при подготовка на всеки нов проект, услуга, програма, дейности, в които участват деца.

- Набиране на персонал. Наемането на персонал има за цел да осигури професионалисти, които споделят целите и мисията на ДГ, имат компетенции за добра работа с деца, приемат и се ангажират да закрилят децата от всякакви форми на насилие и злоупотреба. Политиката на ДГ за наемане на персонал се основава на ясни процедури за подбор, разписани длъжностни характеристики, вътрешна система за развитие, вътрешна система за

подкрепа, обучение и супервизия, вътрешна система за мониторинг и оценка на качеството. Всички служители на организацията се наемат чрез конкурс, при ясни условия за квалификация, професионален опит и описание на длъжността, която ще заемат. В набора от задължителни документи при назначаване на работа в детското заведение винаги се изисква както свидетелство за съдимост, така и медицинско свидетелство за здравословното състояние. В интервюто за работа на всички служители има набор от въпроси относно познания и умения за гарантиране на сигурност на децата, за превенция на риска от вреда и за сигнализиране при опасения за риск. Всички служители се назначават на шестмесечен изпитателен срок. Всички служители на ДГ при назначаването си ще бъдат информирани по подходящ начин за Политиката за вътрешна закрила от злоупотреба.

IV. Поведенчески етикет.

Служителите на ДГ № 170 „Пчелица“ основават своето поведение към децата и техните семейства на професионалните принципи и ценности:

- Приемане и уважение на индивидуалността, достойнството и самоопределението на всеки човек;

- Поставяне на най-добрия интерес на детето като водещ принцип;

- Конфиденциалност при оказване на помощ, която ние разбираме като използване на придобитата информация по професионален път само за професионални цели;

- Опора на силните страни и ресурсите на хората;

- Да не вредим;

- Да не съдим хората, с които работим и уважение към личната им история;

- Индивидуализиране на работата и поставяне на интересите на децата в центъра;

- Овластяване и участие на децата и семействата в дейностите за тяхна подкрепа, развитие, защита и закрила;

- Работи в екип около случая, коректно обменя информация в екипа, уважава работата на членовете на екипа.

Тези принципи и ценности са залегнали в Етичния кодекс за поведение на всички служители на организацията, който е задължителен за всички служители. Всеки служител е запознат с Етичния кодекс за поведение при постъпване на работа. Всеки служител има ангажимент да докладва за нарушение на разписаните в Етичния кодекс норми и правила на поведение.

V. Обучение.

Всички служители ще бъдат обучени относно политиката на организацията за закрила на детето. Те ще получат екземпляр от политиката и

ще трябва да подпишат декларация, с която удостоверяват, че са я получили, прочели и разбрали. При възникване на опасения, служителите следва да информират незабавно директора, който от своя страна ще предприеме по-нататъшно разследване. Децата и семействата, с които работещите в Детската градина контактуват в рамките на своята професионална дейност ще бъдат запознати с тази политика.

VI. Безопасни програми и проекти.

При разработване на всяка програма, проект или план за работа -ще бъде отчитан и управляван рискът от вреда или от насилие и злоупотреба. Оценка на риска и предприети мерки ще бъдат интегрирани в годишния план на организацията и плановете на водещите програми в него, годишните програми на социалните услуги, и проектите. Когато използваме информация и визуални изображения нашият принцип е да се отнасяме уважително към достойнството на децата, семействата и общностите. Нашата комуникационна политика съдържа процедурите на организацията в подробности. При осъществяване на работния процес и изпълнението на проекти понякога се налага използването на информация и/или изображения на деца с различна цел, включително и публичност. Организацията ни съзнава отговорността за начина, по който се представят децата и при осъществяването на комуникация ще спазва принципите, заложени в Конвенцията на ООН за правата на детето и реда, установен с:

- Конституцията на Р България, чл. 32,

- Закона за закрила на детето

- Закона за защита на личните данни

Зачитайки достойнството на децата, семействата и общностите, организацията ни ще спазва също така и:

- Принципите, установени в Комуникационната ни политика по отношение на всяка информация /текст или изображение/, касаеща децата и техните семейства. Отговорността се осигурява чрез ясно разпределение на функциите и задълженията, контрол над изпълнението им и периодично преразглеждане на процедурите по отношение на тяхната пълнота и ефикасност съобразно структурата и организацията ни на работата.

- Партньори Във всяко споразумение с партньор за съвместна дейност ДГ ще включва клауза, че при отсъствие на политика за вътрешна закрила на децата на партньора, той ще следва изискванията и правилата в тази политика.

VII. Докладване на опасения.

Като организация, която изцяло споделя и защитава принципите на Конвенцията на ООН за правата на детето, всички служители , външни консултанти, обучители и партньори, споделят разбирането, че насилието и

злоупотребата спрямо децата във всичките им форми и аспекти са изцяло неприемливи. Отговорността за спазването на политиката и процедурата, е на всички служители и партньори на организацията. Като организация, ние гарантираме, че всеки сигнал и доклад за насилие или злоупотреба ще се приема и разглежда сериозно и отговорно, като се спазва принципа за поверителност на информацията. Приоритетът винаги ще бъде безопасността и най- добрия интерес на детето. Всяко дете, родител, служител, доброволец или партньор на организацията може свободно да подава сигнали за злоупотреба или насилие. Всеки сигнал за злоупотреба или насилие се насочва директора на ДГ, който разпорежда обективното и безпристрастно разследване на обвинението. В подкрепа на безпристрастното решаване на сигнала, директора сформира комисия за вътрешно разследване, която го разглежда и прави предложение до директора. Всякаква информация, отнасяща се до злоупотреба, ще бъде документирана/, така че всички случаи да са регистрирани. Тази информация ще се пази секретно, а поверителността ще бъде уважавана. Поверителността ще бъде нарушавана само и ако е в най-добрия интерес на детето.

Всеки служител, който докладва насилие или злоупотреба със сериозни последствия ще бъде закрилян, доколкото е възможно от поведение и отношение, уронващо авторитета му, тъй като ДГ приема, че е сигнализирал своите опасения от чисти подбуди.

Умишлените фалшиви обвинения са сериозно нарушение на правилника за вътрешния ред и водят след себе си вътрешно разследване, както и дисциплинарни наказания. Обектът на сигнала (и предполагаем извършител) и всички свидетели трябва да сътрудничат напълно на вътрешното разследване и изслушванията по време на това разследване. Спазването на поверителността на информацията, споделена от тях ще бъде основен принцип, като тази информация ще бъде споделена само с онези, които трябва да я знаят.

При получаване на обвинения срещу член на екипа, той незабавно се отстранява временно от директна работа с детето, докато е обект на разследване. Ако обвинението е свързано с криминално деяние, то ще бъде докладвано на властите, преди да се предприемат действия или да се информира предполагаемия извършител, за да е сигурно, че вътрешното разследване няма да компрометира криминалното. Разследването включва интервюта с всички страни, включително свидетели, за да се съберат всички свързани с обвинението подробности, събиране и разглеждане на писмени обяснения и обективни доказателства, съотносими към обвинението. Ако обвинението се окаже вярно се налагат дисциплинарни мерки и се сезират съответните органи по Закрила на детето. Ако обвинението се окаже безпочвено, се предприемат необходимите стъпки да се намали вредното въздействие от фалшивото обвинение върху репутацията и психиката на обвиненото лице.

Най-важните нормативни актове в България, които имат отношение към закрилата на децата са Конвенцията на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето, Наредбата за критериите и стандартите за социалните услуги за деца, Директива 2012 на ЕС, Наказателен кодекс, Етичен кодекс на работещите с деца. Конвенцията на ООН за правата на детето и вътрешното законодателство на България гарантират, че всяко дете има право на закрила от всякакви форми на злоупотреба и насилие или вредни за развитието му начини на възпитание, има право свободно да формира и изразява мнението си по всички въпроси, които го касаят и отговорните за него възрастни следва да отдават на това мнение съответстващо внимание. Всяко действие на отговорните възрастни следва да бъде в най-добрия интерес на детето, като този интерес се преценява на базата на задълбочена професионална преценка на мултидисциплинарен екип. Тази политика ще бъде преразглеждана минимум на всеки три години или когато възникне необходимост в документа да бъдат отразени допълнително възникнали промени.

ПОЛИТИКАТА НА ДГ № 170 „ПЧЕЛИЦА“ ЗА ПРЕВЕНЦИИ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ е част от цялостната политика за закрила на детето.

1. Принципи, ценности, философия

Основен принцип при изграждането на политиката за противодействие на тормоза в ДГ № 170 „Пчелица“ е прилагането на цялостен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на сигурна среда за обучение и възпитание на децата. Изграждането на защитна мрежа поставя ясни граници за формирането на ценности, правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в ДГ № 170 „Пчелица“.

За ранното откриване на причините за насилие, както и успешното намаляване на факторите, които са свързани със средата в ДГ № 170 „Пчелица“ и които допринасят за проявата на агресия и за утвърждаване на агресивни модели на поведение, ДГ № 170 „Пчелица“ работи всекидневно чрез:

• системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускатнасилие във взаимоотношенията;

• подобряване на физическата среда в ДГ № 170 „Пчелица“ (с фокус върху занималните), която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на групата като общност;

• работа с нагласите към активно участие в дейностите, които намаляват съревнователния елемент между децата за сметка на екипната работа и споделяне на проблеми в общността на групата;

• следване на последователни стъпки за подкрепа и разбиране на последиците от насилието и за справяне с неприемливото поведение на децата.

Политиката на ДГ № 170 „Пчелица“ се реализира на равнище детско заведение и на равнище група, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция (реакция).

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище група, например създаване на правила на отношения в групата, морално възстановяване на щета, тематични разговори в подходящо време, като по този начин се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне.

Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въвлечено пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на детето. В по-голямата си част интервенциите включват отговора на ДГ № 170 „Пчелица“ при възникнали ситуации на тормоз.

2. Разработване и въвеждане на система за предотвратяване и противодействие на тормоза в ДГ № 170 „Пчелица“

2.1. Дейности на равнище ДГ № 170 „Пчелица“

2.1.1. Превенцията на равнище ДГ № 170 „Пчелица“ включва оценка на проблема, създаване на координационен съвет, изготвяне на план за противодействие на училищния тормоз и създаване на единни вътрешни правила.

- **Оценка на проблема**
    - Оценката на тормоза в ДГ № 170 „Пчелица“ се организира от ръководството на детската градина със съдействието на координационен съвет /КС/ за справяне с насилието в началото и в края на всяка учебна година с цел определяне на формите и видовете тормоз, участниците в тормоза и местата, където най-често се случва.

За целта могат да се използват редица инструменти, като специални въпросници, анкети, дискусии с участие на цялата градинска общност, фокус групи с деца, учители и родители и др.

В Приложение 3 е включен пакет от такива психологически инструменти.

2. Оценката на тормоза (с един от изброените в т.1 инструменти) се извършва от учителите по групи до 3 седмици от началото на учебната година и до 3 седмици преди края на учебната година.

3. Резултатите се обработват в десетдневен срок от КС за справяне с насилието.

4. След обобщаване на резултатите от изследването, резултатите от оценката и наличието на проблем се анализират на педагогически съвет.

- **Създаване на координационен съвет** със заповед на Директора на ДГ № 170 „Пчелица“ е създаден координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Съветът се ръководи от председател – психолог и включва учители и родител.
- **Изготвяне на план** за съответната учебна година за противодействие на училищния тормоз.

1. В началото на учебната година КС изготвя план за противодействие на училищния тормоз. Този план съдържа описание на всички дейности по превенция и интервенция на равнище група и ДГ № 170 „Пчелица“ . Той е със срок една учебна година и се ревизира и актуализира всяка учебна година.

- **Създаване на единни вътрешни правила правила**

1. КС за справяне с насилието, съгласувано с учителите по групи обобщава всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от групите и формулира общоградински ценности и правила, които стават част от вътрешно-градинската политика.

2. УКС за справяне с насилието, съгласувано с учителите по групи договаря единен механизъм с ясно разписани отговорности, за предотвратяване и реагиране при проява на тормоз и насилие в ДГ № 170 „Пчелица“.

3. Комисията за актуализиране на Правилника за устройството и дейността на ДГ № 170 „Пчелица“, при необходимост разработва предложения за промени в него, произтичащи от настоящия механизъм, предлага ги за обсъждане и приемане на ПС.

4. Администраторът на сайта на ДГ № 170 „Пчелица“ отговаря за запознаване на градинската общност с настоящия „Механизъм за противодействие на тормоза в ДГ № 170 „Пчелица“като публикува всички документи на сайта на ДГ № 170 „Пчелица“.

5. Председателят на комисията за квалификация, съгласувано с директора предлага планиране на обучения за повишаване на квалификацията на учителите в областта за справяне с училищния тормоз, с критични ситуации и др.

6. Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от учителите по групи „Какво е насилие и тормоз и как да го разпознаваме".

- сред родители на родителски срещи и в приемното време на учителите по групи;
-разработване на мерки за привличане на родителите;
- осигуряване на реални партньорства с външни на ДГ № 170 „Пчелица"служби, организации и специалисти, предлагащи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в училище;

2.1.2. Интервенцията на равнище ДГ № 170 „Пчелица" включва водене на Дневник и процедури за управление на информацията, иницииране на работа по случай и насочване на случай към други служби.

• **Водене на Дневник на ДГ № 170 „Пчелица"** със случаи и управление на информацията:

Дневникът със случаи се създава единствено за целите на анализа и планирането на цялостна градинска политика за противодействие на насилието и тормоза в ДГ № 170 „Пчелица". В него се документират единствено ситуациите, съответстващи на нива две и три според приетата класификация */Приложение 1/*, при които е необходима и намесата на координационния съвет.

Ситуацията, която следва да се впише в Дневника със случаи, съдържа следната информация: дата; какво се е случило – кратко описание на ситуацията, кога се е случило, кои са участниците; кой служител е регистрирал ситуацията – име и подпис; какво е предприето като действия (интервенция); кои отговорни участници са информирани (институции, органи, родители).

На базата на вписаните ситуации, координационният екип извършва оценка на риска. Екипът е отговорен за анализа и разпознаването на деца, които участват и се въвличат в ситуации на тормоз, без значение дали извършват проявите или са пострадали от насилието. Анализът е подчинен на цели за извеждане на необходимост от индивидуална работа по случай с дете, което се намира в ситуация на риск. Екипът създава процедура за откриване и работа по случай в ДГ № 170 „Пчелица".

- **Процедура за откриване и работа по случай**

При предприемане на индивидуална работа по случай с дете на базата на направения анализ, координирането на работата се осъществява от учителите по групи.

- **Насочване на случаи към външни служби**

При идентифициране на ситуация на тормоз, следва незабавно да се уведомят органите за закрила на детето: ОЗД и/или полиция. Уведомяването е задължение на всеки гражданин по силата на Закона за закрила на детето (ЗЗД), следователно сигнал до отдел „Закрила на детето" и/или Районно управление „Полиция" трябва да подаде гражданинът или служителят на ДГ № 170 „Пчелица", идентифицирал тормоза. Това може да бъде учител, възпитател, директор, служител от непедагогическия персонал, както и Координационният съвет като колективен орган. Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция. Конкретните стъпки при подаване на сигнал за тормоз към външни служби са представени в *Приложение 2. /Кой, кога и къде може да подава сигнал за*

дете в риск?/

2.2. Интервенцията на равнище група се отнася до ситуациите от ниво едно и две според приетата класификация */Приложение 1/.* Съвместни действия между учителите.

В случай че са налице поредица от ситуации от първо ниво, в което са въвлечени различни участници, може да се предприемат допълнителни занимания с цялата група. За целта би могъл да се покани и външен за ДГ № 170 „Пчелица“ специалист. Ако са налице други повторяеми фактори – например ситуациите се случват по едно и също време или в един и същи час и т.н., тези фактори следва да се вземат предвид и по преценка на учител, който ги констатира, да се информира координационния съвет.

Ситуацията от второ ниво се вписва в Дневника за случаи на тормоз, като са определени участниците, направен е анализ от координационния съвет и са предприети мерки, които могат да включват индивидуална работа по случай и/или работа с групата. Съвети към учителя за справяне с различни ситуации на тормоз са поместени в *Приложение 1. /Насоки за интервенция/ .*

2.3. Включване на родители

При включване на родителите се има предвид следното:

- Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от ДГ № 170 „Пчелица“ действия за разрешаване на ситуацията;
- В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;
- Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и неглижирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
- Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се предостави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;
- От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
- Учителят може да насочи родителите за консултация с други специалисти при необходимост.

2.4. Ресурсна обезпеченост

2.4.1. ДГ № 170 „Пчелица“ е необходимо да осигурява:

2.4.1.1. изградени механизми за взаимодействие с различни институции;

2.4.1.2. обучени специалисти за интервенция в ситуации на тормоз в ДГ № 170 „Пчелица“, а при липса на такива да се обърне към външни за ДГ № 170 „Пчелица“ специалисти, които са обучени за интервенция в ситуации на тормоз;

2.4.1.3. информация, материали по темата за насилието и тормоза в ДГ № 170 „Пчелица“, информация за наличните ресурси в общността и други.

Приложения:

Приложение 1: Класификация на формите на насилие и тормоз и предприемане на съответни действия

Приложение 2: Насоки за интервенция

Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?

ПРИЛОЖЕНИЕ 2.

НАСОКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ

1.Разпознаване на тормоза от страна на учителя .
2. Прекратяване на ситуация на насилие тормоз.
3. Подход за възстановяване на щетата.
4. Действия при тежък инцидент или при повторна ситуация на насилие или тормоз.
5. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността.
6.Действие на насилие на дете срещу член на екипа или ДГ
7.Действия на насилие на възрастен срещу дете

Намесата и справянето с конкретни ситуации на тормоз и насилие е част от цялостната политика на образователните институции срещу насилието. Намесата на възрастните следва внимателно да се обмисли и планира. Тя трябва да бъде последователно прилагана от цялата общност, за да бъде максимално ефективна. Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата, както и поведението, което е неприемливо. Тези ситуации представляват първо ниво от приетата класификация (Таблица 1). Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически измерения.

1.Разпознаване на тормоза от страна на учителя

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои – от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. На първо място важно е да се разграничат случаите, в които не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. Следното би могло да помогне за правилна оценка на ситуацията:

- ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра;
- ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз;
- когато се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма.

2. Прекратяване на ситуация на тормоз:

Задължение на всеки учител/ служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел или за която е получил сигнал (от дете, родител или друг служител от ДГ):

- в случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно;
- не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на детето, което е нанесло тормоза и на други деца, защото това може да урони неговото достойнство.

Фокусът на интервенцията трябва да бъде насочен към децата-свидетели на тормоза, към средата, а не към участниците в ситуацията на насилие;

- когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка

3. Подходът за възстановяване на щетата се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази посока. Възстановяване на щетата е принцип, който предполага, че хората правят грешки. Грешките следва да бъдат поправени, като същевременно не се налагат наказания. Този принцип подчертава поемането на отговорност за неприемливо поведение и за позитивно решаване на проблема. Възстановяването на щетите успешно може да се прилага за материални и за нематериални щети.

Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор на учителя на групата с детето, което е извършило насилие, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на детето, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които всички от ДГ се придържат, а не да бъде наказан :

- като първа стъпка учителят изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете;
- ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителят разговаря с детето , а то само предлага как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово предложение трябва да се съгласи и детето, което е бил потърпевш от тормоза. Този процес се медитира от ангажирания в случая учител на групата ;

-след изясняване на ситуацията и постигане на договореност, учителят за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка. Учителят може да потърси съдействие и от другите учители

- при преценка, насочване на детето и неговите родители към консултации с психолог

4. Действия при тежък инцидент или при повторна ситуация на насилие или тормоз

При повторна ситуация на насилие или когато има случай на тежък инцидент се следват предписанията от механизма, описани в Таблица 1. Класификация на формите на тормоз и предприемане на съответни действия.

Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от разбиране и емпатия (съпреживяване), за да може то да развие това чувство към другите. Липсата на емпатия е една от основните причини, поради която се упражнява тормоз;

Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране на умения за справяне с подобно поведение. Важно е учителят да поговори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени;

Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстниците. При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се разговаря какво точно ще му помогне да се чувства сигурно.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1.

Класификация на формите на насилие и тормоз и предприемане на съответни действия

ПЪРВО НИВО – НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛА

Ниво на тормоз	Отговор на ДГ № 170 „Пчелица“	Документиране	Последователност на процедурите за интервенция
Форми на физическо насилие са например: леко удряне, бутане, щипане,драскане,дърпане на коса, хапане, подритване,замърсяване или разрушаване на нечия собственост **Форми на психическо насилие** са например: омаловажаване, клюкарене, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругаене, клеветене, подигравки, унижение, заплахи, неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване **Форми на сексуален тормоз** са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изображения със сексуален подтекст. **Форми на кибертормоз** са например: обидни обаждания и изпращане на обидни съобщения(SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи, др.)	Действията се предприемат от учител заедно с родител, като се осъществява педагогическа работа - индивидуално, за група деца, за цялата група При наличие на щети от материален характер-те се възстановяват Ако педагогическата работа не дава резултата и насилственото поведение се повтаря, а последствията се по-сериозни, то тогава следва да се предприемат действия, предписани за ситуации от второ или трето ниво	Не се регистрира в дневника със случаи, защото са първа проява на насилие и не се тълкува като тормоз	1)Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници; 2)Учителят подробно се информира за случилото се; 3)Уведомяване на родител; 4)Консултации - предприемане на индивидуални разговори с участниците; 5) Мерки и действия от страна на у-л– намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите; 6) Мониторинг на предприетите мерки и действия.

ВТОРО НИВО – ПОВТАРЯНЕ НА ЕДНИ И СЪЩИ
НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ С ПО-СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ

Ниво на тормоз	Отговор на ДГ № 170 „Пчелица“	Документиране	Последователност на процедурите за интервенция
Форми на физически тормоз са например: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса. **Форми на психически тормоз** са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация, подигравки, отправени пред целия клас илигрупа, публично унижение, обиди; интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване. **Форми на сексуален тормоз** са например: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози. **Форми на кибертормоз** са например: непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение.	Действията се предприемат от учител, заедно с психолог, представител на координационния съвет и задължително участие на родител, като се уведомява директорът По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция. КС прави оценка на риска и може да даде становище за иницииране на работа по случая	Ситуацията на тормоз се описва в Дневника за ситуации на тормоз от свидетел или учител Възстановяване на щети при наличие на такива	1)Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 2)Учителят подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Всеки служител, които е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнар към ОЗД 3) Учителят съобщава на КС за случая. Прави се оценка на случая и по преценка директорът подава сигнал от името на институцията до ОЗД и/или полиция и се инициира работа по случая 4)Уведомяване на родител 5) Мерки и действия-работа на КС: анализ на ситуациите от регистъра и предприемане на работа по случая 6)Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия

ТРЕТО НИВО – СИСТЕМНА ЗЛОУПОТРЕБА, КАКТО И СИТУАЦИИ,
В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО,
ЗА КОЙТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА

Ниво на тормоз	Отговор на ДГ № 170 „Пчелица“	Документиране	Последователност на процедурите за интервенция
Форми на физически тормоз са например: сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намушкване с остър предмет, провесване от прозорец или високо място, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие. **Форми на психически тормоз** са например: сплашване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, ограничаване на движението, склоняване за употреба на наркотични и други психотични вещества, включване в деструктивни групи и организации. заплахи, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на затворени групи (банди), последиците от които наранява т други. Форми на сексуален тормоз са например: съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принужда ване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение. Форми на кибертормоз са например: повторно действие на непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разреше ние, заснемане на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки на детска порнография.	На трето ниво, по правило, уведомяването на ОЗД и/или органите на полицията става незабавно. Действията на ниво ДГ № 170 „Пчелица“ се предприемат от директор заедно с КС със задължителното участие на родител и компетентни власти, организации и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове отдел закрила на детето, полиция и др.). Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил процедура, директорът следва да информира центъра за социална работа, отделите за закрила на детето и/или полицията съставяне на При материална щета се съставя Протокол за възстановяване на щетата;	Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна работа по случая, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със закона.	1)Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници 2)Учителят подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Всеки служител, които е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнал към ОЗД 3)Уведомяване на родител 4) Консултации-предприемане на индивидуални разговори с участниците 5) Мерки и действия-работа на КС: интензивна работа по случая; информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора 6)Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия

ПРИЛОЖЕНИЕ 3.
КОГА, КОЙ И КЪДЕ МОЖЕ ДА ПОДАВА СИГНАЛ ЗА ДЕТЕ В РИСК?

1. Кога се подава сигнал за дете в риск?

Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 (1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане", Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи. (2) Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна".

2. Кой може да подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

От страна на ДГ 170 всеки един професионалист, работещ в системата на образованието, може да подаде сигнал към отдел „Закрила на детето" по местоживеене на детето. Това може да бъде директор, учител, помощник-възпитател, служител от непедагогическия персонал и т.н. Сигналът може да бъде подаден от името на детската градина, на Координационния съвет, като се описва цялата събрана информация по случая. По този начин се действа институционално и се подкрепя учителят, който е установил тормоза и риска за детето. Когато сигналът се отнася за дете в риск, сигналът ще бъде проучен от социалния работник, дори да е подаден анонимно. В случай на подозрение за ситуация на тормоз, всеки служител в детската градина може да проведе консултация като се свърже с Националната телефонна линия за деца и разговаря с експерт на телефон 116 111.

3. Къде може да се подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

Към Държавната агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. Националната телефонна линия за деца с номер 116 111 е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за обаждащите се, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. Тя функционира 24 часа в денонощието. Според Координационния механизъм, в случай че сигналът за насилие бъде приет от някой от визираните органи за закрила – получен от дирекция „Социално подпомагане"/отдел за закрила на детето, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, съгласно чл. 7 от Закона за закрила на детето той е длъжен да уведоми за това останалите незабавно до 1 час от регистриране на сигнала, включително по телефон и факс. Сигналът се изпраща в дирекция „Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето.

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (чл. 10, ал. 5) в случаите, отнасящи се до насилие над дете, се разглеждат и анонимни сигнали.

Съгласно Координационния механизъм във всеки един отдел „Закрила на детето" при дирекция „Социално подпомагане" началникът на отдела е на разположение, като той определя отговорен социален работник. В отдел „Закрила

на детето" определеният отговорен социален работник извършва проверката на сигнала до 24 часа от постъпване на сигнала. При проучването на сигнала социалният работник може да потърси съдействие от страна на училището – информация за детето, за взаимоотношенията му с учениците, впечатленията на учителите, т.е. информация, с която да бъде направена оценка на случая. При проучването на сигнала и предприемането на действия се изисква работа в екип от страна на различни специалисти. От една страна, за да се направи точна оценка, а от друга, за да бъдат съгласувани действията на различните специалисти. В случай че бъде установен риск за детето, то ще бъде отворен случай, т.е. ще бъдат предприети мерки за закрила. Ще бъде изготвен план, в който ще бъдат описани планираните мерки, като социалният работник ще следи за изпълнението на плана. В работата с децата и техните семейства всеки професионалист има своята роля. Ролята на социалния работник е свързана с проучване на семейната среда и предприемане на мерки за закрила. В същото време той има правомощията и ангажимента да консултира родителите, да подпомогне тяхната ангажираност в работата с детето на равнище училище. Социалният работник може да консултира семейството, да насочи родителите и детето към подходящи социални услуги и консултации.

Мултидисциплинарният екип на местно равнище следва да си постави единна стратегическа цел, за постигането на която следва да изготви съвместен план за действие с разписани конкретни задачи със срок за изпълнение. Всеки един от посочените по-горе участници в мултидисциплинарния екип набелязва и предлага на останалите от екипа конкретни задачи по случая, които да изпълни, съобразно собствените си правомощия и в съответствие с нормативната уредба. Конкретните задачи за изпълнение следва да бъдат зададени така, че да може всеки участник да действа съобразно оперативната си самостоятелност, като изпълнението на конкретните дейности и задачи бъде подкрепено със съдействието на останалите участници и в същото време това да спомогне за крайния резултат – дългосрочна цел, която трябва да гарантира в най-голяма степен интереса на засегнатото дете. Работата в екип ще даде възможност и за обратна връзка между различните специалисти, работещи с детето и неговото семейство, за успехите или трудностите при изпълнението на планираните цели.